

tuje vest. Tako se bo jeziku našemu hipoma pot odperla krog in krog; rodoljubni možje bodo eden za drugim gradiva donášali za omiko in blagor naroda, in spolnilo se bode prerokovanje neumerlega pesnika našega:

„Vremena bodo Krajncem se zjasnile,
Jim milše zvezde kakor zdaj sijale.“

(Živio, živijo!)

Sadjoreja, gojzdi, murboreja in marsikaj družega na Gorenskem.

Ko je lani neki popotnik začel popisovati „velike kebre“ po Gorenskem, sem radovedno pričakoval, kdaj da bo do Gorij prikoračil in kaj da bo od njih povedal. Pravo! prav dobro jo je pisavec zadel; namreč on Gorjanov ni ravno hvalil, pa jih tudi ni preveč grajal. — Res, kebrov se tudi v Gorjah ne manjka; toda, ako se Gorjani drugim seljanom primerjajo, so oni v sadjorejstvu, v obdelovanji polja in gmajne veliko več storili kot drugi. Pridi, prijatel, v jeseni, in ako nam ljubi Bog blagoslovi zopet drevesa z obilnim sadom, se boš lahko sam prepričal, koliko žlahnega sadja imajo Gorjani, — in smem ti zaterditi, da vsak gospodar ti bo rad pripustil, da pokusiš ta ali uni sad ali ga še celo v žep vtakneš; vidil boš, da Gorjani niso taki vmazanci, kakor si jih nekteri mislijo. — Tudi tiste svojeglavneže, ki zmiraj terdijo, da se gmajne ne dajo lahko v rodovitno polje spreobrniti, in menijo celo, da jim neobdelana zemlja več dobička donáša kakor obdelana, v spomladi v Gorje povabim, in z veseljem vas bom v take kraje peljal, kjer je pred 5 ali 10 leti ternje rastlo; vidili in prepričali se bote, da dobra volja in pridne rokó zamorejo v kratkem tudi pusto zemljo spremeniti v najlepše njive.

Kebri, o kterih sem že od začetka omenil, da se jih tudi v Gorjah ne manjka, le po gojzdihostno drevje prav požrešno objedajo; al teh kebrov ne bom popisoval, ker ne vem, ali bi s kebre ali kebrovci deržal; saj, ako kteremu kebru rečem, zakaj da tako požrešno gojzde do kostí objedajo, me hitro zaverne in pravi, da je to smertni greh, kebre sami dobro vemo; toda ako pokluke sami ne oberamo, pa kebrovci ptuje kebre skupej naženejo, ki še vse hujše zobé v drevje zasajajo kot mi; toraj je bolj prav, da pečenko, dokler je je kaj, sami domači kebre povžijemo, kakor da bi jo ptuji povžili! — Tudi tistih vélikih kebrov, ki so pred 5 leti v šolsko drevesnico priferfrali, in nam v eni noči pozobali več tavžent drevesc, ne bom danes popisoval, ker jih po imenu dobro ne poznam, — in ko bi jih tudi vjel in spoznal, bi jih ne hotel na bucko nabosti in gosp. Šmidu v Šiško poslati; zakaj poboljšali so se in nič več drevesc ne objedajo; zato bom raje povedal, kaj da je naše kebre k poboljšanju pripeljalo, da nič več sadnih drevesnic ne objedajo; namreč potem, ko so nam tisti véliki kebre drevesnico pozobali, so naš častiti gosp. fajmošter v pridigi te kebre tako grajali, in škodo, ki so jo storili, tako živo popisovali, da so menda vsi keršeni kebre sklenili, se z zobmi sadnih drevesc nikdar več ne dotakniti. Ta pridiga g. fajmoštra pa ni le poboljšala kebrov, ampak je bila vsem poslušavcom v velik prid, ker jim je dala pravi zapopadek od drevesnic. Ko smo pred 7 leti v Gorjah s šolarji drevesnico napravljali in peške sejali, so se nam marsikteri, sicer pametni ljudje posmehovali, pa nekteri so se še celo hudovali in rekli, da bi bilo bolj prav, ako bi se ta prostor, ki je bil za drevesnico odmenjen, raje za kaj bolj koristnega porabil; — menili so namreč, da je to le otročarija!

Toda — hvala Bogu — zdaj je pri nas vse drugače: več posestnikov mi je že reklo, da dajo radi prostor zastonj, ako hočem zopet drevesnico napraviti; toda ker eno malo že imamo, namreč toliko, da se morejo učenci v sadjorejstvu podučevati, se ne mislim s tem bolj ukvarjati, kakor mi je dolžnost, ker naša mladina ima zdaj že sama po sebi za to veselje; toraj sem sklenil, se raji vprihodnje murbne reje lotiti; zakaj prepričal sem se, da je zemlja

in lega naših gričov, posebno Višelnice in Homa prav dobra za murbo.

H koncu danes le še to-le pristavim: Veliko koristnega bi se dalo vpeljati na Gorenskem, ako bi ne deržali taki možje, ki imajo v tem kaj govoriti, pod pazdih rok! Res za svoj žep še vsak kaj dela, le za splošni prid — kar je pa vendar vsakega človeka sveta dolžnost — nam je vse premalo mar!

Jaka.

Gospodarska skušnja.

(Razloček med dobrimi in slabimi židnimi jajčki). V francozkem časniku „Comp. rend.“ je neki svilorejec povedal, kako se dajo dobri ali slabi židni jajčki razločiti, namreč tako-le: Daj jajčka kuhati v vodi, in vidil bodeš, da dobre jajčica dobijo barvo španskega bezga (temno-lilá); jajčica vseh družih barv so slabe.

Še nekaj o nekdanji Krajni.

Med zemljopisi starega časa so tudi bukve, ki so jih še le sedanji čas začeli bolj čislati, ki so res tudi važne za začetek srednjih časov; je namreč svetopis Ravenskega neimenovanca (Ravennatis anonymi cosmographia). Ni bilo lahko dobiti teh bukev, ker stari natisi so se le še v kaki redki bukvarnici hranili; nov natis je prišel zopet lansko leto v Berolinu na dan. Iz dr. Kandlerjevih naznanil mi je bilo jasno, da omenjeni ravenski pisatelj tudi o krajnski zemlji govori; radovednost me je že davno pomikala za tem, ker pisatelj je živel v sedmem stoletji, bi tedaj utegnil neznane reči odkriti.

Tega ravenskega neimenovanca tedaj sem vendar dobil v roke, in koliko sem našel v njem o naši Krajni?

Po njegovi besedi je sedanja dolenska stran spadala k Valeriji, ktera dežela je bila po cesarji Dioklecijanu izločena iz gornje in doljne Panonije, in je obsegala zemljo med Dravo in Savo; po družih pisateljih se je le doljni del te zemlje štel za Valerijo, gornji pa za Savijo. V teh krajih Ravenčan imenuje kraje, ki so znani iz rimskih popisov, samo da jih precej spremenjeno piše. Tako se bere Sicce namesti Siscia, Sisek; Romula, pri Mokricah; Nomidunum, namesti Noviodunum, pod Kerškim; Crupium namesti Crucium, pod Škocijanom; Praetorium Latobicorum pri Trebnem pa je izpušen; dalje se bere Acerbo namesti Acervo, pri Zatičini; Atamina pa namesti Aemona, pri Ljubljani.

Potem pa Ravenčan piše dalje:

„Poleg te Valerije pa leži dežela, ki se imenuje Karneola (Carneola), ki se je stari čas tudi Julskoplaninska (Alpis Juliana) imenovala. To deželo karnsko (Carnech patriam) so tisti modroslovci kot Valerijo popisali; o tej karnski deželi sem bral, da so bile nekatere mesta, zmed kterih hočem nekatere naznaniti; so namreč: Carnium, Scoldium, Ripplium, Ris, Planta, Clemidium, Sedo. Dalje so po dolini te dežele mesta, namreč: Seution, Patiuma, Sorbam, Eperunto, Precona, Lebra, Ambito Barneo, Paris, Elebra, Ecuno, Selunto, Poreston, Artara, Ranio, Rinubio, Benela, Cliena. Na verhu hribov te dežele berem, da je jezero; tudi ima ta dežela razne reke, med drugimi je reka, ki se imenuje Kerka (Corcac).“

Na drugem mestu še piše ta Ravenčan:

„Italija pa se končuje, ko ima za mejo visoke hribe, ktere nekteri imenujejo Titanske. Ti hribje segajo do galijanskega morja, ne deleč od mesta Vigintimilia; in ti hribje ločijo dežele Septimano in Italijo, Burgundijo in Italijo, Mavrijane in Italijo, Recijane, ki so zdaj pod Bavarci, in Italijo, Korotance (Carontanos) in Italijo, deželo karnsko (patriam Carnium) in Italijo; ta karnski verh (jugum Carnium) so stari imenovali julsko planino. Ti hribje končujejo Italijo, in dohajajo na drugi strani do jadranskega morja, ne deleč od mesta Tarsatika v Liburnii.“